

Sygn. akt I ACz 473/16

POSTANOWIENIE

Dnia 4 kwietnia 2016 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący : SSA Andrzej Struzik (spr.)

Sędziowie: SA Regina Kurek

SA Marek Boniecki

po rozpoznaniu w dniu 4 kwietnia 2016 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku T. L. (1)

przeciwko A. K.

o udzielenie zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania

na skutek zażalenia obowiązanej na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 13 stycznia 2016 roku, sygn. akt IX GCo 1/16

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że wniosek o zabezpieczenie oddalić.

SSA Regina Kurek SSA Andrzej Struzik SSA Marek Boniecki

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 13 stycznia 2016 r., sygn. IX GCo 1/16 Sąd Okręgowy w Krakowie udzielił zabezpieczenia roszczeń uprawnionego T. L. (1) o zaniechanie naruszania przez obowiązującą A. K. autorskich praw osobistych i majątkowych uprawnionego do utworu – Dokumentacji Projektowej Projektu Architektoniczno-Budowlanego – „Budynku mieszkalnego wielorodzinnego z lokalami handlowo-usługowymi w parterze i garażami podziemnymi przy ul. (...) i ul. (...) w K.” poprzez: zakazanie obowiązanej dokonywania zmian w Projekcie Architektoniczno-Budowlanym, zakazanie wykorzystywania oraz rozpowszechniania, a także wprowadzania do obrotu zmienionego Projektu Architektoniczno-Budowlanego (pkt I) oraz wyznaczył uprawnionemu dwutygodniowy termin na wytoczenie powództwa o zaniechanie naruszania autorskich praw osobistych i majątkowych pod rygorem upadku zabezpieczenia (pkt II).

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy ustalił, iż uprawniony wykonywał projekt budowlany dla Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w K.. Zamierzenie budowlane projektu obejmowało: budowę budynku mieszkalnego wielorodzinnego wraz z lokalami handlowo-usługowymi w parterze i garażami podziemnymi, z wewnętrznymi instalacjami: wod-kan, co, elektryczną, wentylacji mechanicznej, wraz z budową zjazdu i przebudową istniejącego zjazdu, ciągu pieszo-jezdnego z parkingami oraz budową sieci transformatorowej i sieci elektroenergetycznej oraz rozbiórkę budynków użytkowych i infrastruktury technicznej. Adresem zamierzenia budowlanego zlokalizowanego na działkach nr: (...) obręb(...) K. (...) jest ulica (...) i ulica (...) w K.. Uprawnionemu zlecono wykonanie powyższego projektu architektoniczno-budowlanego. Wydział Architektury i Urbanistyki Urzędu Miasta K. wydał dnia 26 października 2010 r. w tym przedmiocie decyzję nr (...) o pozwoleniu na budowę w zakresie inwestycji. Uprawniony podniósł, iż nie przeniósł na

Spółdzielnię (...) ani na żaden inny podmiot praw zależnych do Projektu, w szczególności do dokonywania zmian w Projekcie. Ponadto twierdził, że jest wyłącznym podmiotem, który mógł wykonywać prawa zależne do Projektu i nigdy nie udzielił zgody na wykonywanie praw zależnych do Projektu obowiązanej. W 2015 r. doszło do sprzedaży inwestycji przez Spółdzielnię (...) przedsiębiorstwu (...) Sp. z o.o. Sp. k. Wraz z tą transakcją decyzją Wydziału Architektury i Urbanistyki Urzędu Miasta K. nr (...) z 22 kwietnia 2015 r. znak: (...) została przeniesiona na nowego inwestora (tj. (...) Sp. z o.o. Sp. k.) decyzja nr (...) z 26 października 2010 roku znak (...) o pozwoleniu na budowę inwestycji pn.: „budowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego wraz z lokalami handlowo-usługowymi w parterze i garażami podziemnymi, z wewnętrznymi instalacjami: wod-kan, co, elektryczną, wentylacji mechanicznej, wraz z budową zjazdu i przebudową istniejącego zjazdu, ciągu pieszo-jezdnego z parkingami oraz budową sieci transformatorowej i sieci elektroenergetycznej oraz rozbiórka budynków użytkowych i infrastruktury technicznej, ul. (...) i u. U. dz. (...), obręb (...) (...)”. Na zlecenie (...) Sp. z o.o. Sp. k. A. K. sporządziła zmiany w Projekcie. Wydział Architektury i Urbanistyki Urzędu Miasta K. wydał pozytywne stanowisko w sprawie zmiany decyzji pozwolenia na budowę nr (...) z dnia 28 października 2010 r. znak: (...) przeniesionej decyzją nr (...) z 22 kwietnia 2015 r. znak: (...) na nowego inwestora oraz tą samą decyzją nr (...) z 12 sierpnia 2015 r. zatwierdził zamienny projekt budowlany autorstwa A. K. w zakresie szczegółowo opisanych w nim zmian. Zdaniem uprawnionego, w wyniku dokonania przez obowiązaną zmian w Projekcie bez zgody uprawnionego doszło zatem do naruszenia przysługujących mu autorskich praw osobistych i majątkowych. Uprawniony podniósł w swym wniosku, że nigdy nie udzielił obowiązanej zgody na modyfikowanie dokumentacji projektowej będącej jego dziełem autorskim. Co więcej, obowiązana nigdy o uzyskanie takiej zgody się do niego nie zwróciła, posiadając przy tym wiedzę o braku dysponowania prawami autorskimi w zakresie Projektu. Sąd Okręgowy wskazał, iż Projekt stanowi dzieło w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz.U.2006.90.631, dalej pr. aut.). Analiza projektu budowlanego i wizualizacji potwierdza, że dzieło posiada indywidualne cechy, pozwalające odróżnić je od innych. Projekt budynku cechuje także indywidualna koncepcja uprawnionego, aby jego wygląd zewnętrzny i funkcja odróżniały budowlę na tle innych bloków mieszkalnych. Po dokonaniu zmian w Projekcie bez zgody uprawnionego doszło do likwidacji wszystkich indywidualizujących elementów i detali architektonicznych budynku. Zastosowane przekształcenia są w całości odmienne od autorskiej wizji uprawnionego i naruszają jego indywidualną koncepcję Projektu. W konsekwencji, w ocenie Sądu Okręgowego prawdopodobnym jest, że doszło do naruszenia art. 16 pr. aut., który chroni sferę niemajątkową interesów twórcy w postaci m.in. prawa do nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania, a także prawa do nadzoru nad sposobem korzystania z utworu. Uprawniony wykazał również, że zmiany wprowadzone do Projektu przez obowiązaną doprowadziły do zerwania jego więzi z utworem, także chronionej postanowieniami przywołanego przepisu. Zdaniem Sądu Okręgowego uprawniony uprawdopodobnił istnienie roszczenia o zaprzestanie naruszeń jego praw autorskich majątkowych i osobistych, wynikającego z art. 78 ust. 1 pr. aut. Uprawniony uprawdopodobnił również interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia wskazując, iż spółka (...) Sp. z o.o. Sp. k. zamierza przystąpić do realizacji inwestycji. Wysoce prawdopodobnym jest, że w wyniku działań marketingowych zmieniony Projekt, do tej pory kojarzony z osobą uprawnionego, będzie rozpowszechniany w swojej zmienionej formie. Biorąc pod uwagę dorobek uprawnionego i jego rozpoznawalność medialną, uprawnione jest stwierdzenie o wiązaniu Projektu z uprawnionym w opinii publicznej. Zatem jawi się realne zagrożenie w postaci obniżenia renomy uprawnionego jako architekta, jeżeli dalsze naruszenia nie zostaną zakazane. Ponadto ukończenie inwestycji poważnie utrudni, a nawet uniemożliwi osiągnięcie celu jakim jest zaprzestanie naruszeń praw autorskich majątkowych i osobistych przysługujących uprawnionemu. Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy uznał sposób zabezpieczenia wskazany w petitum wniosku za zasadny i w pełni pozwalający na zabezpieczenie roszczenia uprawnionego przed wszczęciem postępowania. Jedyнным sposobem na realizację ochrony interesu prawnego wnioskodawcy, jest doprowadzenie do zaprzestania naruszeń praw autorskich majątkowych i osobistych spowodowanych ingerencją obowiązanej w Projekt. W tym celu odpowiednie jest zastosowanie zakazu w przedmiocie dokonywania zmian w Projekcie, rozpowszechniania i wprowadzania do obrotu zmienionego Projektu. Niniejsza forma zabezpieczenia spełnia potrzebę wnioskodawcy, aby zmieniony Projekt nie został zrealizowany, nie był promowany i rozpowszechniany oraz aby obowiązana zaprzestała dokonywania w nim dalszych zmian.

Obowiązana zaskarżyła powyższe orzeczenie w zakresie pkt. I, wnosząc o jego uchylenie i oddalenie wniosku o udzielenie zabezpieczenia. Zarzuciła mu: 1) naruszenie art. 2 ust. 2 pr. aut. poprzez przyjęcie, że obowiązana

korzystała lub rozpowszechniała projekt zamienny bez zezwolenia na wykonywanie autorskich praw zależnych do projektu architektoniczno-budowlanego autorstwa T. L. (1), podczas gdy jedynie stworzyła projekt zamienny w wykonaniu obowiązków ze stosunku pracy, z którego korzystał klient jej pracodawcy; 2) naruszenie art. 12 ust. 1 w zw. z art. 12 ust. 3 pr. aut. poprzez przyjęcie, że obowiązana korzystała lub rozporządzała stworzonym przez siebie opracowaniem projektu uprawnionego, podczas gdy obowiązana jedynie wykonała opracowanie tego projektu w wykonaniu obowiązków wynikających ze stosunku pracy; 3) naruszenie art. 16 pr. aut. poprzez przyjęcie, że obowiązana naruszyła osobiste prawa autorskie uprawnionego. W uzasadnieniu obowiązana podniosła brak legitymacji biernej do występowania w niniejszej sprawie, a to z uwagi na fakt, iż w świetle art. 12 pr. aut. autorskie prawa majątkowe do stworzonego przez nią projektu zamiennego przysługują zatrudniającej ją spółce (...)” Sp. z o.o. w K.. Ponadto stworzenie przez obowiązaną opracowania Projektu nie naruszało praw autorskich uprawnionego. Zgodnie z zapisami pkt. 2.8 (xi) porozumienia z dnia 27 listopada 2012 r. zawartego pomiędzy uprawnionym a Spółdzielnią Mieszkaniową (...) w K., uprawniony przeniósł bowiem na Spółdzielnię uprawnienie do zezwalania na wykonywanie zależnych praw autorskich do Projektu. W wyniku dalej zawartych umów wskazane uprawnienia uzyskała następnie spółka (...) Sp. z o.o. Sp. k. oraz spółka (...)” Sp. z o.o., której pracownikiem jest obowiązana.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko obowiązanej uznając, iż uprawniony nie uprawdopodobnił w dostateczny sposób zasadności swojego roszczenia. Uprawniony oparł swoje stanowisko w dużej mierze na twierdzeniach, iż w świetle ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych obowiązana naruszyła jego prawa autorskie – zarówno majątkowe, jak i osobiste, a to w wyniku stworzenia i rozpowszechnienia projektu zamiennego do stworzonego przez niego Projektu architektoniczno-budowlanego. Zdaniem uprawnionego obowiązana nie posiadała bowiem ku temu stosownych uprawnień i zgody twórcy pierwotnego projektu. Jednakże na podstawie zgromadzonego dotychczas materiału dowodowego, w tym dokumentów przedłożonych przez obowiązaną, powyższe twierdzenia należy uznać za nieuprawdopodobnione. Bezsporne jest, iż uprawniony wykonał Projekt pierwotny budynku na zlecenie Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w K.. W dniu 27 listopada 2012 r. uprawniony zawarł ze Spółdzielnią porozumienie, na mocy którego przeniósł na Spółdzielnię majątkowe prawa autorskie do przedmiotowego Projektu w zakresie wskazanych pól eksploatacji (pkt. 2.8 porozumienia – k. 125). Dodatkowo, jak wynika z treści pkt. 2.8 (xi) uprawniony udzielił Spółdzielni również „prawa do zezwalania na wykonywanie i korzystanie z wszelkich dzieł zależnych od projektu w zakresie związanym z realizacją inwestycji objętej treścią projektu, wraz z prawem do dalszego ich przenoszenia na podmiot trzeci, który nabędzie od Spółdzielni dokumentację projektową sporządzoną przez Wykonawcę na podstawie Umowy (...)” – tj. uprawnienia określonego w art. 46 pr. aut. Podkreślić bowiem należy, że zgodnie ze stanowiskiem doktryny, uprawnienie do wykonywania zależnych praw autorskich w rozumieniu art. 46 pr. aut. obejmuje właśnie prawo do zezwolenia na korzystanie z utworów zależnych oraz rozporządzania prawami do utworów zależnych (por. T. Targosz, Komentarz do art. 46 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych [w:] M. Bukowski, D. Flisak, Z. Okoń, P. Podrecki, J. Raglewski, S. Stanisławska-Kloc, T. Targosz, Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz, LEX 2015). Wobec powyższego za błędne należy uznać stanowisko uprawnionego, jakoby „korzystanie z dzieł zależnych” nie mogło być utożsamiane z „korzystaniem z praw zależnych” do Projektu. W świetle powyższego należy zatem przyjąć, iż na mocy wskazanego porozumienia doszło do skutecznego przeniesienia na Spółdzielnię prawa do wykonywania i korzystania z praw zależnych do stworzonego przez uprawnionego Projektu. Obowiązana wykazała również w sposób dostateczny, iż na mocy umów zawartych pomiędzy Spółdzielnią Mieszkaniową (...) w K. a firmą (...) Sp. z o.o. Sp. k. w K. – przedwstępna umowa sprzedaży z dnia 3 grudnia 2014 r. (k. 144) oraz umowa sprzedaży z 4 sierpnia 2015 r. (k. 158), powyższe uprawnienia w zakresie korzystania i wykonywania praw zależnych do Projektu uprawnionego nabyła firma (...) Sp. z o.o. w K., która następnie na podstawie umowy z dnia 9 marca 2015 r. zleciła firmie (...)” Sp. z o.o. w K. m.in. wykonanie projektów budowlanych zamiennych do Projektu arch. T. L. (k. 136). Obowiązana wykazała przy tym, iż zarówno obecnie, jak i w czasie opracowywania projektu zamiennego, była zatrudniona w spółce (...)”+. Wobec powyższego należy przyjąć, iż stworzenie przez obowiązaną (działającą w ramach zleconych jej obowiązków pracowniczych) projektu budowlanego zamiennego,

stanowiącego w rozumieniu art. 2 ust. 1 pr. aut. opracowanie (tj. utwór zależny) Projektu T. L., nie doprowadziło do naruszenia praw autorskich uprawnionego – zarówno majątkowych jak i osobistych. Należy w tym miejscu zaznaczyć, iż uprawnienie do wykonywania prawa zależnego jest uprawnieniem majątkowym, zaś jego przeniesienie na innych podmiot nie pozbawia twórcy praw osobistych do utworu, w tym prawa do jego integralności. Niemniej, twórca utworu pierwotnego, przenosząc powyższe uprawnienia na inny podmiot musi liczyć się z sytuacją, w której w ramach realizacji tych uprawnień podmiot ten dokona zmian, które mogą okazać się niezgodne z pierwotną intencją twórcy. Na tym bowiem właśnie polega istota wykonywania praw zależnych do utworu, w tym tworzenia jego opracowań, które z natury swej zwykle prowadzą do naruszenia w pewnym stopniu integralności dzieła pierwotnego. Naturalnym jest zatem, iż poprzez wyzbycie się przez twórcę uprawnień o charakterze stricte majątkowym (art. 46 pr. aut.), jednocześnie osłabieniu muszą ulec również przysługujące mu prawa autorskie osobiste do utworu (art. 16 pr. aut.). Stworzenie i posługiwanie się projektem budowlanym zamiennym do Projektu uprawnionego przez podmiot do tego uprawniony, samo w sobie nie może zatem być traktowane jako naruszenie praw autorskich osobistych uprawnionego. Tym bardziej, iż jak wynika z dokumentacji, projekt obowiązanej został stosownie oznaczony wraz ze wskazaniem, iż stanowi on opracowanie Projektu stworzonego przez uprawnionego (wraz ze wskazaniem jego imienia i nazwiska). Ponadto odnosząc się do kwestii rozporządzania i korzystania z wykonanego przez obowiązującą opracowania, do którego w myśl art. 2 ust. 2 pr. aut. wymagana jest zgoda twórcy utworu pierwotnego należy zauważyć, iż uprawnionym do wykonywania powyższych uprawnień, stosownie do art. 12 ust.1 pr. aut. i w braku odmiennych ustaleń umownych, stała się spółka (...)” i to ona, a nie A. K., która jedynie stwarzyła opracowanie w ramach swych obowiązków pracowniczych, rozporządzała i korzystała z opracowania. Co za tym idzie należy przyjąć, iż podmiotem odpowiedzialnym za ewentualne dokonanie naruszeń praw autorskich we wskazanym zakresie byłaby nie obowiązująca, a zatrudniająca ją spółka (...)”.

W świetle powyższych okoliczności należy uznać, iż uprawniony nie uprawdopodobnił w sposób należyty swojego roszczenia – zarówno w kwestii naruszenia przez obowiązującą przysługujących mu praw autorskich majątkowych jak i osobistych. Wobec powyższego, mając na uwadze przesłanki określone w art. 730¹ § 1 k.p.c., wniosek o udzielenie zabezpieczenia należało oddalić.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny postanowił jak w sentencji na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. O kosztach postępowania zażaleniowego rozstrzygnie Sąd w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie (art. 108 § 1 k.p.c.).

SSA Regina Kurek SSA Andrzej Struzik SSA Marek Boniecki